

HIGH FIDELITY / ΜΟΥΣΙΚΗ

23.01.2014

Λουκιανός Κηλαηδόνης: «Αν είμαι εκτός φάσης; Μπα, η φάση είναι εκτός»

Ο αγαπημένος Λούκι θυμάται τα 50's στην Κυψέλη, αποκαλύπτει το παρασκήνιο της κόντρας με τον Χατζιδάκι και εξηγεί γιατί ονειρεύεται έναν κόσμο όπου η τέχνη θα είναι άχρηστη.

Φωτογραφίες & Βίντεο: Γιάννης Δρακουλίδης / FOSPHOTOS

Όποτε έβγαινε στην τηλεόραση ο Κηλαηδόνης (γιατί τώρα δε βγαίνει, πού να βγει ο άνθρωπος;), την ώρα που έπαιζε και τραγουδούσε κοιτούσε πάντα την κάμερα. Ούτε χαμηλά στο πάνο του αλλά ούτε, ας πούμε, στο υπερπέραν – κοιτούσε τον καθένα από εμάς προσωπικά. Μέσα σ' όλα τ' άλλα, ή ίσως περισσότερο από οτιδήποτε, ο Κηλαηδόνης είναι ο άνθρωπος που τραγούδησε «*άμα μου τη δίνει κάτι τέτοια δειλινά/ παίρνω τ' άλογό μου και φεύγω στα βουνά*», σαν να σου έλεγε αν δεν την αντέχεις τη ζωή σου, κάνε καμιά αταξία, φτιάξε το δικό σου μικρόκοσμο, γίνε cowboy.

Τον συναντήσαμε στον προσωπικό του χώρο, στο Θέατρο Μεταξουργείο, όπου διατηρεί μεταξύ άλλων και ένα πραγματικά απίστευτο δωμάτιο-αποθήκη οργανωμένου χάους με δίσκους, παλιές βιντεοκασέτες, χάρτινα memo με αποφθέγματα όπως «*τίποτα δεν έγινε με την πρώτη*», πολύχρωμους μαρκαδόρους παρατεταγμένους σε σειρά. Ξεχωρίζει επίσης μια μικρή «*πισίνα*» από χαρτιά, μικροαντικείμενα και φωτογραφίες συναισθηματικής αξίας σκορπισμένα χύμα, την οποία ονομάζει «*χωματερή των αναμνήσεων*» («*τίποτα δεν είναι για να το στολίσω, αλλά και τίποτα για πέταμα*»).

Μας μίλησε με μάγκικη ελικρίνεια σα να μην υπήρχε μαγνητοφωνάκι για περίπου μία ώρα και, μετά από λίγη ευγενική πίεση, τον πείσαμε να παίξει στο πάνο ένα κομμάτι που θα κινηματογραφούσαμε για να το ανεβάσουμε εδώ. Ξαφνικά λοιπόν, με το που ξεκίνησε να παίζει και να τραγουδάει, κάτι παράξενο συνέβη μέσα σ' αυτό το δωμάτιο, κάτι που δεν περιγράφεται εύκολα. Όλοι χαμογελούσαμε. Ακόμα και η βοηθός του η Αφροδίτη, που εργαζόταν σε έναν υπολογιστή δίπλα μας, παράτησε τη δουλειά για να τον τραβήξει με το κινητό της. Κι εκείνος, κάπως ράθυμος πια στα εβδομήντα του χρόνια αλλά με ίδια κι απαράλλακτη αυτή τη γνώριμη σπίθα στο βλέμμα, κοιτούσε στα μάτια την κάμερα, για να κοιτάξει τον καθένα από εμάς προσωπικά...

Γιατί δεν ανοίγετε πια το πατάρι του Μεταξουργείου; Το 2009, οι Παρασκευές άρχισαν να μην έχουν κόσμο. Οπότε έπαιζα μόνο Σάββατο. Μέχρι που τα τελευταία δυο-τρία χρόνια είπα πως δεν αξίζει τον κόπο. Έπρεπε να οργανώνω ένα πρόγραμμα, στο οποίο εμπλέκονται τουλάχιστον 20 άνθρωποι, για να παίρνουν ένα μεροκάματο τη βδομάδα. Θα πλήρωνα τον κόσμο και δεν θα 'παιρνα τίποτα εγώ, πράγμα που δε μου λέει τίποτα – δεν είμαι κανένα ψώνιο να 'χω ανάγκη να εμφανίζομαι. Είναι και η περιοχή κάπως επικίνδυνη τα βράδια, ήταν χειρότερα, αλλά εξακολουθεί να είναι. Σπάνε αμάξια, αρπάνε τσάντες κλπ.

Τελευταία, όλο σε μικρούς χώρους παίζετε. Αλλά στο Θέατρο Ρεματιάς, ας πούμε, πριν από δυο-τρία καλοκαίρια, είχαν πγκάρει οι θέσεις και κάποιοι στέκονταν όρθιοι. Άρα λοιπόν και έναν Λυκαβηττό θα τον γεμίζατε... Πάλι Λυκαβηττό; Εφτά φορές έχω πάει. Τον ξέρω και τον αγαπώ τον Λυκαβηττό, αλλά επειδή έχω κάνει ενδιαφέροντα πράγματα εκεί (με τη μπάντα από τη Νέα Ορλεάνη, με τα παιδιά του θεάτρου, την Παναγιωτοπούλου και τον Φασουλή), αν ξαναπάω, θέλω να πάω με μια καλή ιδέα. Ένα θέαμα. Μου πάει ο χώρος, έχει κάτι αλήτικο, με το χώμα κι όλ' αυτά. Ενώ αντίθετα το Ηρώδειο είναι πιο κυριλέ.

Στον Ιανό τι θα ακούσουμε; Στο πρώτο μέρος «Μικροαστικά», μαζί με κάποια που κόπηκαν από τη λογοκρισία της εποχής και κάποια που δεν υπάρχουν στο δίσκο, συν ορισμένα κομμάτια από τα «Αλλά μαθήματα πολιτικής οικονομίας». Μετά, κάπως σαν διάλειμμα αλλά όχι ακριβώς διάλειμμα, θα βάλω ένα DVD: «Τα φανταρίσματα». Σχετίζεται με ένα cd που είχα βγάλει και είναι βιντεάκια που τραβάνε οι φαντάροι με τα κινητά τους, ορισμένα πολύ χαριτωμένα. Ε και στο δεύτερο μέρος τα στάνταρ, αυτά που θέλει ο κόσμος, τα «Θερινά σινεμά», τη «Ρίτα, τον «Cowboy».

Στις συναυλίες σας κυριαρχεί πάντα μια οικογενειακή ατμόσφαιρα – βλέπω πάντα παππούδες, γονείς, παιδιά... Τρεις γενιές, ναι. Κάθε μία έρχεται να ακούσει τα δικά της. Τελευταία έρχονται και κάτι πιτσιρικά, 15-16 χρονών, τα οποία ξέρουν τα λόγια. Έκανα μια συναυλία στο Γκάζι, με το Ark Festival και έπαθα πλάκα.

Μιας και μιλάμε για τέτοιες ηλικίες, πώς ήταν το να παίζει κανείς μπιλιάρδο και να ακούει rock'n'roll στη Φωκίωνος Νέγρη των 50's, όπως εσείς στην εφηβεία σας; Υπέροχη δεκαετία... Εντάξει, δεν ήταν όπως στην Αμερική, με τις γκόμενες και τα ανοιχτά αυτοκίνητα. Αλλά θυμάμαι τότε, στην άνθηση του Elvis και του rock'n'roll, έβγαινε ένα 45άρι στην Αμερική και αμέσως, μια βδομάδα μετά, το βρίσκαμε στα δισκάδικα και στα τζουκ-μποξ κι εμείς. Ήταν η εποχή που ερχόταν ακόμα ο αμερικανικός στόλος και

πουλάγανε λαθραία τζην αμερικάνικα, κάτι Lee και κάτι Wrangler που ξεβάφανε. Γιατί τα ελληνικά ήτανε χάλια! Σαν λαμαρίνες ήτανε! Κι εμείς πηγαίναμε κάτω σ' αυτούς, όπου παίρναμε και λαθραία τσιγάρα: Pall Mall, Chesterfield, Salem, Lucky Strike... Είχα την τύχη να μεγαλώσω στην Κυψέλη, που ήταν μια ζωντανή γειτονιά, μια απομίμηση της Αμερικής του '50: Φαβορίτες, σφαιριστήρια, αυτόματοι σουγιάδες, έτσι, χωρίς λόγο. Και δεν υπήρχαν καθόλου ναρκωτικά. Υπήρχε μόνο ένας που κάπνιζε χασίσι και ήταν δακτυλοδεικτούμενος.

Αληθεύει ότι έχετε πει «για την Ελλάδα δεν θα πολεμούσα, αλλά για την Κυψέλη θα πολεμούσα»; Ναι, είχα πει ότι για την Αθήνα και την Κυψέλη θα σκοτωνόμουν ευχαρίστως, φορώντας μάλιστα και ένα άσπρο πουκάμισο. Τι να σκοτωθώ για την Αιτωλοακαρνανία; Είμαι και αγεωγράφος, δε μου λέει τίποτα...

Στους δίσκους σας υπάρχει η επιρροή της Δύσης αλλά και της ελληνικής μουσικής και μάλιστα με τραγούδια πολύ πιο εύπεπτα από εκείνα συνθετών που επιχείρησαν ανάλογα παντρέματα. Πώς βγήκε αυτό; Κάθε συνθέτης έρχεται από κάπου, έχει τις πηγές του. Ο Θεοδωράκης έχει Βυζάντιο, αντάρτικα, Επτάνησα... Η γενιά μου, και βάζω μέσα τον Γιάννη Πετρίδη, τον Γιώργο Παπαστεφάνου κλπ, είμαστε παιδιά της αστικής τάξης που μεγάλωσαν στην Αθήνα ακούγοντας ραδιόφωνο. Το ραδιόφωνο έπαιζε κυρίως ελαφρά ελληνικά τραγούδια, εμβατήρια, καντάδες, τέτοια. Αυτή η πρώτη ύλη, ανακατεύτηκε με την μοντέρνα ξένη μουσική που άκουγα αργότερα στα πάρτι. Κι ύστερα υπάρχουν επανησιακά τραγούδια που έχουν στοιχεία country, ή country που έχουν στοιχεία ελαφρού ελληνικού, βαλσάκια κλπ. Όταν ξεκίνησα να γράφω τα «Μικροαστικά», το '71, επειδή ήταν αριστερά τραγούδια, δεν είχα καμία ελπίδα ότι θα βγούνε εν μέσω Χούντας, οπότε αφέθηκα τελείως ελεύθερος και είπα θα κάνω αυτό που μου πάει εμένα. Έτσι λοιπόν ανακάτεψα πολλά ετερόκλητα είδη μεταξύ τους. Άνοιξα ένα δρόμο και είπα θα κάνω ό,τι μου 'ρχεται. Αυτό συνεχίστηκε και αργότερα, στους δίσκους όπου έγραφα εγώ τους στίχους.

Πολλά δικά σας κομμάτια, όπως τα «Νέα μέτρα» ή το «Φταίει ο χοντρός», είναι πολιτικά χωρίς το υψωμένο δάχτυλο, χωρίς τη σφιγμένη γροθιά. Πώς γράφει κανείς «ελαφρύ» πολιτικό τραγούδι; Ήμουν πάντα εναντίον του διδακτικού, στρατευμένου τραγουδιού που έχουν κάνει άλλοι, από τον Θεοδωράκη μέχρι κάποιους επίγονούς του, οι οποίοι δεν άξιζαν και πολλά. Εγώ είμαι ένας από την παρέα, που τραγουδάει για την παρέα. Λέω ας πούμε, «κάπου την έχουμε πατήσει», δε λέω «την έχετε πατήσει». Έτσι έγραψα και τον «Ύμνο των μαύρων σκυλιών», δηλαδή το «Στα κορίτσια λέμε ναι»: Μια φίλη μου φιλόλογος, μου είπε πες κάτι για τα ναρκωτικά με τον τρόπο που θα το έλεγες εσύ, γιατί τα παιδιά σ' ακούνε. Όλα αυτά που έβαλα μέσα, τις «μπανάνες» και τις «κουκλάρες», τα έβαλα για να πω «όχι στην ηρωίνη», «όχι στην κοκαΐνη».

Γιατί επιλέγατε να δίνετε άσχετους τίτλους στα τραγούδια σας; Ήταν και λίγο ανπεμπορικό αυτό... Η χαρά μου πάντα τελειώνοντας ένα τραγούδι, ήταν να βρω έναν τίτλο που θα το περιγράφει, ακόμα κι αν δεν τον συναντάμε στους στίχους. Ένα παιχνίδι είναι κι αυτό.

Σήμερα αισθάνεστε παλιομοδίτης, αυτό που λέμε «εκτός φάσης»; Μπα, η φάση είναι εκτός, εγώ είμαι μια χαρά.

Πώς αισθανθήκατε όταν είδατε τα «Μικροαστικά», αυτό τον τόσο εμβληματικό δίσκο, να διανέμεται ως προσφορά στον «Ελεύθερο Τύπο»; Ε τώρα μετά από τόσα χρόνια... Κοίτα, τα λεφτά από τις εφημερίδες είναι ελάχιστα. Λίγα παίρνουν οι εταιρίες και ακόμα λιγότερα εμείς. Το μόνο θετικό σ' αυτή την ιστορία είναι ότι μπαίνει η δουλειά σου σε πολλές χιλιάδες σπίτια. Δε μπορεί να βγει ένα cd τώρα και να πουλήσει 100.000 κομμάτια, πουλάει 2.000, 3.000. Δεν υπάρχουν και δισκοπωλεία...

Η σχέση σας με τα χρήματα άλλαξε καθόλου με την πάροδο του χρόνου; Πάντα περνούσαμε ζορικές περιόδους με την Άννα (σ.σ.: Βαγενά). Εκείνη ήταν της στάσης να

του τάδε ή μεγάλα έργα, οπότε θα ασχοληθείς με κάτι προσθήκες στα Άνω Λιόσια, ή θα πας σε ένα μεγάλο γραφείο, όπου αυτός θα έχει ήδη δέκα ταλαντούχους. Η αρχιτεκτονική πάντως μου οργάνωσε τη σκέψη. Το πάρτι στη Βουλιαγμένη, ας πούμε, δεν θα το είχα κάνει χωρίς αυτή – ήταν μια στρατιωτική επιχείρηση, από πού θα έρχεται ο κόσμος, από πού οι καλλιτέχνες κλπ.

Με τη μουσική πώς μπλέξατε; Όταν τελείωσα τις σπουδές, δεν με ενδιέφερε η δουλειά του αρχιτέκτονα και επί δύο χρόνια έπαιζα πέντε ώρες πιάνο τη μέρα. Για να περνάει η ώρα μου – δεν είχα τι να κάνω. Εκεί βγήκανε κάποια πρώτα τραγουδάκια, το «Όσο αγαπιόμαστε τα δυο», το «Μη χτυπάς» κλπ. Σήμερα μπορεί να κάνω και τρεις μήνες να παίξω πιάνο. Να, τώρα με τον Ιανό ξανάρχισα λίγο. Αλλά είναι σαν το ποδήλατο, σαν το κολύμπι. Δεν ξεχνιέται το γαμημένο.

Τραγούδια δεν γράφετε πια. Πώς ικανοποιείτε την ανάγκη για δημιουργία; Κάνω ένα σωρό μαλακίες, γύρω-γύρω. Την ανάγκη για έκφραση τη διοχετεύω σε άλλα πράγματα. Δεν έχω παραιτηθεί από την ιστορία του τραγουδιού, απλά μου λείπει η αφορμή για να βάλω μπρος μια καινούρια δουλειά, η οποία θα έχει και εικαστικά στοιχεία, θα είναι ένας κύκλος τραγουδιών. Τα «Μικροαστικά» ας πούμε ήταν κύκλος. Ενώ ο «Cowboy», το «Τζην-τζην-τζην», η «Ρίτα», είναι χύμα τραγούδια. Έχω κάτι στο μυαλό μου τώρα, θα δούμε...

Λύστε μου μια απορία, αν δεν γίνομαι αδιάκριτος: Με τον Χατζιδάκι είχατε κόντρα; Έχεις διαβάσει αυτό που γράφει στο σημείωμα ενός δίσκου του, ε; Κοίταξε να δεις τι έγινε. Τον Χατζιδάκι τον γνώρισα μέσω Γκάτσου στο «Φλόκα». Του είχα και εξακολουθώ να του έχω βαθιά εκτίμηση. Όμως παρακολούθησα ότι, όντας πάρα πολύ σπάταλος, όποτε χρειαζόταν λεφτά, ο Μάνος πήγαινε στον Πατσιφά στη Λύρα και έλεγε «Αλέκο θα κάνω έναν καινούριο δίσκο, δώσε μου 500.000». Και ο Πατσιφάς του 'δινε. Έχοντας αγαπήσει πάρα πολύ το «Πασχαλιές μέσα από τη νεκρή γη», αυτό τον αριστουργηματικό δίσκο, τον είδα κάποια εποχή να κάνει «Τα Πέριξ» και άλλες δουλειές που ήταν καθαρά αυτό που λέμε «αρπαχτές». Μιλάμε για αρχές δεκαετίας '80. Είχε γίνει τότε ένα πάρτι στο σπίτι του Πατσιφά (του διευθυντή της Λύρας) στο Ψυχικό, όπου βρεθήκαμε με το Μάνο και ήταν όλο χαρές. Και μετά από δυο μέρες βγάζει το δίσκο «30 νυχτερινά» και στο σημείωμά του με βρίζει. Εγώ είπα σε μια συνέντευξη ότι και ο Χατζιδάκις και ο Θεοδωράκης, αφού έχουν πρόσβαση στις εταιρίες και μπορούν να κάνουν ό,τι θέλουν, καλό θα ήταν να μην καταφεύγουν σε ευκολίες. Δηλαδή κι εγώ αν έλεγα τώρα «θέλω μια προκαταβολή να σου κάνω ένα δίσκο», θα μου τα δίνανε. Δεν πήγα ποτέ να το κάνω. Και θεώρησα πως κάποιες δευτερευούσης αξίας δουλειές, δεν έπρεπε να τις έχουνε κάνει.

Τη μετανιώσατε τη δήλωση; Εντάξει, ίσως να μην έπρεπε να το πω. Ποτέ δεν έπαψα να εκτιμώ βαθύτατα την ιστορία του Χατζιδάκι. Αλλά από εκείνη τη δημοσίευση δεν ξαναμιλήσαμε. Βέβαια και ο Χατζιδάκις και ο Θεοδωράκης, μετά το πάρτι μου στη Βουλιαγμένη, πήγαν κι έκαναν συναυλία στη λίμνη της Βουλιαγμένης. Δεν πήρε δημοσιότητα, αλλά έχει γίνει αυτό το πράγμα. Όπως τρόμαξε το ΚΚΕ, τρόμαξαν κι αυτοί. Σκέφτηκαν «ποιος είναι αυτός ο μπάσταρδος που μαζεύει 80.000 κόσμο στη Βουλιαγμένη;». Εν πάσει περιπτώσει, τον Χατζιδάκι τον θεωρώ μέσα στους πέντε καλύτερους συνθέτες του αιώνα που πέρασε απ' αυτούς που έγραψαν τραγούδια. Μαζί με τον **McCartney**, τον **Cole Porter**, τον **Irving Berlin** και τον **Kurt Weill**. Είναι αυτού του επιπέδου. Δεν ξέρω αν αναγνωρίστηκε παγκόσμια, αν πήρε τη θέση που του άξιζε, αλλά ήταν πρωτογενής συνθέτης. Του Μίκη μπορείς να βρεις τις πηγές του, ενώ στον Χατζιδάκι υπάρχουν κομμάτια που δεν έρχονται ούτε απ' τη Δύση, ούτε από την Ανατολή. Έρχονται απ' το Θεό.

Δημοσιοσχετίστας δεν ήσασταν ποτέ. Με τη δημοσιότητα όμως πώς τα πάτε; Είναι ωραίο πράγμα; Έχει τα καλά, έχει και τα κακά. Τα καλά είναι περισσότερα. Αλλά ας πούμε κάποτε νοσηλευόταν η μάνα μου, σε κακή κατάσταση. Μπαίνω λουπόν στο ασανσέρ του νοσοκομείου μαζί με άλλους έξι-εφτά και λέει ο ένας «ρε Κηλαηδόνη, δε μας λες κανένα τραγουδάκι;». Μα είναι δυνατόν τώρα; Μέσα στο νοσοκομείο που είχα τη μάνα μου και σε διάστημα τριών ορόφων, ήθελε να του πω τραγούδι. Τον κοιτούσα καλά-καλά... Ε και μετά πας στις ουρές της τράπεζας και μπορεί να σου κλείσει το μάτι κανένας υπάλληλος, να σου πει «έλα από 'δω», λέω «όχι, ντρέπομαι», επιμένει αυτός.

Νομίζω ο κόσμος σας αγαπάει παραπάνω απ' το συνηθισμένο γιατί έχετε τραγούδια που φτιάχνουν τη διάθεση... Έτσι είναι. Κι εγώ όταν τα έγραφα, περνούσα καλά. Αλλά

αυτά τα τραγούδια που λες εσύ χαρούμενα, γράφτηκαν σε εποχές που γύρω μου γινότανε χαμός. Αρρώστιες, τσακωμοί... Για να μην τρελαθώ και πέσω σε κατάθλιψη, η σκέψη μου ήταν να γράψω καμιά μαλακία, να φτιάξω το κέφι μου. Οπότε κλειδωνόμουν σε ένα δωμάτιο και προσπαθούσα να βρω κάτι για να ισορροπήσω. Να μη με πάρει από κάτω.

Είχατε πει σε μια συνέντευξη κάτι ενδιαφέρον: «Ονειρεύομαι έναν κόσμο όπου η τέχνη θα είναι άχρηστη, διότι η τέχνη υπάρχει για να καλύπτει τα κενά μας»... Η τέχνη είναι σκοτωμένο αίμα. Πώς πάνεις το δάχτυλό σου στην πόρτα και μαυρίζει; Ε, κάπως έτσι. Το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών που έγραψαν ποίηση, λογοτεχνία κλπ, ήταν κάτι δυστυχισμένοι άνθρωποι. Μακάρι να έρθει μια μέρα που να μη χρειαζόμαστε ούτε μουσική, ούτε τίποτα, να είμαστε με ένα κορίτσι στην παραλία, να ακούμε το αεράκι και το κύμα και να μας φτάνει αυτό. Η τέχνη είναι δεκανίκι, στήριγμα. Και για τους δημιουργούς και για τους ακροατές. Διαβάζει ο άλλος **Καβάφη** ή βάζει μια μουσική και αισθάνεται ότι κάτι τρέχει στα γύφτικα, ας πούμε. Μακάρι να περνούσαμε καλά και χωρίς αυτά.

Γιατί όμως διαλέξατε να γίνετε καλλιτέχνης; Δεν το διάλεξα εγώ – τυχαία έγινε. Έπαιζα πιάνο, μπήκα σε έναν κύκλο και σιγά-σιγά έμπλεξα μ' αυτή την ιστορία. Εγώ θα 'θελα να είμαι γραφίστας, σκηνοθέτης του σινεμά, κάτι τέτοιο. Δε βαριέσαι, στην άλλη τη ζωή...

Σ' αυτή τη ζωή, ποιο είναι το πιο όμορφο πράγμα που έχετε δει; Τι να πω τώρα... Κορίτσια...; Λουλούδια...; Μια καλά πληρωμένη συναυλία, μια υπέροχη σουίτα σε ένα ξενοδοχείο, να παραγγέλνεις κλαμπ σάντουιτς, ούισκι και μπύρες, να έχεις φίλους, λεφτά κι ένα κορίτσι που αγαπάς. Το έχω ζήσει αυτό.

Info

Στις 24 και 25/01, ο Λουκιανός Κηλαηδόνης θα εμφανιστεί στον Ιανό. Οι πόρτες ανοίγουν στις 21.00.